

Filosofie a vědy (vědění)

Filosofie není věda, vědění, *epistémé*, ale láska k moudrosti (spíš než jen k vědění, k vědě). To až Aristotelés – snad jako první – začal chápat filosofii jako „vědění pravdy“, *epistémé tés alétheias*. To ovšem vůbec neznamená, že filosofování nemusí s věděním vůbec počítat; pravý opak je pravdou. Filosof se vždycky musí ve svém myšlení nějak (zčásti) opírat také o vědění a vědomosti (ovšem současné, tj. být v tom ohledu „na úrovni“ doby). A ona „láska“ nesmí být chápána jako zalíbení, a už vůbec ne zalíbení ve vlastní „moudrosti“; právě naopak: to je a musí být velmi kritická láska, kritická k tomu, co „víme“ či co se domníváme, že „víme“, a to ve světle a v perspektivě té skutečné moudrosti, po které toužíme, ale kterou nemáme. A pokud budeme mluvit o „vědění“ a „vědách“, eventuálně o „vědeckosti“, pak musí vždy znovu a opětovně přicházet na řadu ona kritičnost, která mimo jiné zahrnuje v sebe a ve své důsledky velmi důležité „vědění“ o tom, co nevíme. Jde totiž o tom, znovu a znovu využívat tzv. „pozitivního“ vědění k tomu, abychom si vylepšili pohled na to, co nevíme, a abychom si vylepšili vyhlídku na cestu k tomu, jak to objevovat, zjišťovat a jak postupovat ve svém vědění kupředu, tj. právě k tomu, co ještě nevíme, co buď vysloveně musíme vědět, ale také co bychom rádi věděli (kdyby to byla jen věc „nutnosti“ či „nezbytnosti“, mohlo by snadno dojít spíš k uzavírání některých perspektiv a energických výzkumů, neboť posuzování „nezbytností“ by se mohlo vymknout samotnému úsilí o vědění či o moudrost a mohlo by se stát jen prodlouženým ramenem zájmů, které s věděním nemají bytostně co dělat, ale které ve vědění vidí jen prostředek (zejména prostředek „moci“, jak to kdysi formuloval Francis Bacon).

(Písek, 101207-1.)